

ՕՐ. ԷՍԻ ԱՐԳԱՐԵԱՆ

1863 - 1942

Յաւով կ'իմանանք՝ Տ. Գարեգին Աւագ քննչ. կիրակոսեանի խմբագրութեանս ուղղուած նամակէն, մահը Օր. էսի Արգարեանի, որ տեղի ունեցած է ի կալկաթա, Օգոստոս 22ին: Հանգուցեալը շառաւիղներէն էր անուանի ու բարեգործ մեծ տան մը, որ Արգարեան Առետրական Տունն ու Շոգենաւային Ընկերութիւնն է եղած: Զարգացած այս հայունին, ուսած Անգլիա եւ Գերմանիա, կը նուիրուի ազգային մշակութիւն գործին մասնաւորաբար հետաքրքրուելով հայ կրօնական երաժշտութեամբ: Հրատարակած է. —

1. Եղածայնութիւն Լայպստեմայնց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցւոյ — Պատարագմատոյց — զոր օրինակ երգի բոս կարգի, ի ժամանակի Մեծի Պառոյզ եւ յաւուր Տօնից: Ա. Բ. և Գ հատոր: Էջք XLIX + 1605:

2. Երգարանութիւն մնացալոյցի նմանեան եւ Չափի եւ Կարգի Ջուր օրհնելոյ նմանեան: Էջք՝ 148:

3. Չայնագրութիւն իննգ ժամերգութեանց Աւագ Շաքարու, համաձայն կանոնաց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ Լայոց — Նաղկապարդ Կլարակէ, երկնայի երոգ, վեցերոգ եւ տասներոգ ժամուց Աւագ Հինգշաբթու, եւս եւ տասներոգ ժամու Աւագ Ուրբաթու: Էջք VIII + 341:

Գնահատութեան և օրհնութեան կոնդակի արժանած են իր գործերը օրուան Վեհափառ Տ. Տ. Գեորգ Ե. Կաթողիկոսէն: Իր մասին հիացմունքով կ'արտայայտուի Նոյնպէս հոգեւոր Տ. Թորգոմ Ա. Պատրիարքը:

Հանգուցեալի վաստակը գնահատած է նաև գերմանացի մեծանուն գիտնական, մասնագէտ միջնադարեան երաժշտութեան և տնօրէն Բերլինի պետական մատենադարանի՝ Դր. Էօհաննէս Վալթ, որ 1935ին Երուսաղէմ եղած ժամանակ փախաբան էր նաև գաղափար կազմել մեր ազգային-եկեղեցական երաժշտութեան մասին: Մեր մէջ գոյութիւն ունեցող դանապան պատարագներու ձեռնարկներն ուսուցիչութեան առարկայ դարձնելէ յետոյ՝ հանգուցեալի Պատարագն արուեստի և հնագիտական տեսակէտով շատ աւելի հարազատ էր գտեր իրրեւ հայկական գրող կրող, և համեմատաբար աւելի զերծ օտարախառն ազդեցութիւններէ:

Սիւն իր վշտակցութիւնը կը յայտնէ ազգանուէր հայունին մահուան համար, այն մխիթարութեամբ որ «Արգարի մահը նման է զեղեցիկ օրուայ վախճանին»:

Հանգիստ յաւիտեանակն իր հոգւոյն:

4. ԲԱՍՄԱՃԵԱՆ

Վերջերս ֆրանսայի մէջ մեռած է յայտնի բանասէր և պատմաբան Կ. Բասմաճեան: Նրան է կեսարիա, բայց փոքր տարիքէն զացած է Պոլիս, ուր նախնական ու բարձրագոյն դաստիարակութիւնը ստանալէ յետոյ աւարտած է զեղազործական վարժարանի դասընթացը և ժամանակ մըն ալ պարապած զեղագործութեամբ: Յիշարդերուն անցած փարիզ. Սահմանադրութեան քանի մը տարուան համար եկած Պոլիս, յետոյ նորէն վերադարձած փարիզ ուր մնացած էր մինչև իր մահը. — Բասմաճեան տարիներով հրատարակած էր Բանասէր հանդէսը: Ունի հրատարակութիւններ, ի՞նչ հայերէն և ի՞նչ ֆրանսերէն լեզուներով: Անի Ալլոմը եւ Ջուարբնցի ծառայակցական Ոնր, Հայ Արալեզներու եւ Բարբեռնական Մարտկնեռու Բաղդասութիւնը, Հիթիբեռու Լեզուն, Հայ Իրաւարանութիւնը, Ն. Լամբրոնցիի Գաղափայն եւ Զինուորական Օրէնքներ, Հայ Նորագոյն Պատմութիւնը, Խսկական Պատմութիւն Հայոց, Հայոց Հին Գեղարուեստի Վարդեցներ, Լեւոն Ե. Լուսինեան, Կրամագիտութիւն ևն: Բասմաճեան հետաքրքրուած է նաև բնագիտ. արձանագրութիւններով. իր շաղարկութեան առարկայ եղած են մասնաւորաբար վանի, Մանազկերտի արձանագրութիւնները:

Սիւն խոր ցաւով կ'արձանագրէ մահը այս հմուտ բանասէր պատմաբանին, որուն թողած բացը այս ապերախ օրերուն մանաւանդ զգալի կը մնայ:

Հանգիստ իր հոգիին:

ՏՕՔԲ. Վ. ԹՈՐԳՈՍԵԱՆ

Փարիզում խոր ձերութեան մէջ կը շիջի բժիշկ բանասէր և հանրային երկարամեայ գործիչ Տօքթ. Վ. Թորգոմեան: Նրան էր 1858ին Սկիւտարի վկայուած փարիզի բժշկական վարժարանէն: Եղած է Պոլսոյ մէջ՝ զեր նախագահ կայսերական բժշկական ընկերութեան, և փարիզի բժշկապատմական ընկերութեան: Ունի «Ուսուցիչութեան և Բանասիրական հանդէսներու», և հրատարակած էր Պոլսոյ հին գերեզմանաքարերու արձանագրութիւնները: Խառնուածքով մեղմ ու քաղցր, բարութեան տիպարն եղաւ և բարեխղճութեամբ նուիրուեցաւ ազգային կեանքի մեծ ու փոքր գործերուն:

Տխար մարդ և ազգասէր մտաւորականի մը յիշատակովը կը հեռանայ մեղմէ Տօքթ. Վ. Թորգոմեանը:

Յարգանք իր յիշատակին: